

Anno Museum As
Postboks 117 Sjøbakken
2401 Elverum

Vår ref.
23/10629 - 5

Deres ref.

Saksbehandler
Mariann Totlund

Dato
28.09.2023

Andregangs behandling Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Tynset kommune

Kommunestyret har i møte 19.09.2023 fattet følgende vedtak 75/23

Tynset kommunestyre vedtar kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer 2023–2035 for Tynset kommune, med tilhørende handlingsprogram,

Med hilsen

Tone Bergfall
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til:
Mariann Totlund

Vedlegg:
20230901_Kommunedelplan Kulturminner og kulturmiljøer i Tynset kommune

Mottakere:

Bane Nor Sf	Postboks 4350	2308	Hamar
Innlandet fylkeskommune	Postboks 4404 Bedriftssenteret	2325	HAMAR
Norsk Kulturminnefond	Bergmannsgata 17	7374	Røros
Riksantikvaren	Postboks 1483 Vika	0116	Oslo
Statens vegvesen	Postboks 1010	2605	LILLEHAMMER
Statsforvalteren I Innlandet	Postboks 987	2604	Lillehammer

Saksframlegg

Vår ref.: 23/10629 - 4	Dato: 10.07.2023	Saksbehandler: Mariann Totlund
Behandling av saken:		
Saksnr. 75/23	Utvalg Formannskapet Kommunestyret	Møtedato 19.09.2023

Andregangs behandling Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Tynset kommune

Kortversjon av saken:

Oppstart revidering av kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer for Tynset og Alvdal ble vedtatt av formannskapet 04.02.2021 i henhold til Tynset kommunes planstrategi. I etterkant ble det en prosess der det ble valgt å splitte planen i to planer, en for Tynset og en for Alvdal. Årsaken var at Tynset kommune hadde behov for å samkjøre framdriften i revideringen med revidering av Kommuneplanens arealdel. Tynset kommune inngikk avtale med Feste om prosjektledelse.

Formålet med revidering av planen var at det ble avdekket enkelte feil og mangler i gjeldende Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer. Den nye planen er etter ønske omstrukturert, og verdifulle seterlandskaper og samiske kulturminner lagt inn. Det er utarbeidet en ny handlingsplan.

Kommunedelplanen er utarbeidet av Feste NordØst AS ved Anja Øren Ryen og Gunhild Ryen i samarbeid med administrativ arbeidsgruppe, som har bestått av Mariann Totlund (landbruk), Hilde Aanes (plan) Toril Eva Steien (Byggesak), Bersvend Salbu (Anno Museum), Ellen Beate Lie (kultur) og Beate Hjertager (kultur).

Kommunedelplanen for kulturminner og kulturmiljøer i Tynset kommune med handlingsprogram ble lagt fram for høring våren 2023, og høringsinnspillene er innarbeidet i planen. Kommunedelplanen er klar for å legges fram for endelig politisk behandling.

Vedlegg:

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer med handlingsprogram

HØRINGSINNSPILL;

- Innlandet Fylkeskommune, kultur-bygg og landskap
- Statens Vegvesen

- Bjørg Skjøtskift

Andre dokumenter i ESA:

21/244: Varsel om oppstart - Revidering av kommunedelplan kulturminner for Alvdal og Tynset

23/1047: Kommunedelplan kulturminner og kulturmiljøer for Tynset kommune

Melding om vedtak sendes til:

Riksantikvaren, Postboks 1483 Vika 0116 OSLO

Statsforvalteren I Innlandet, Postboks 987 2604 LILLEHAMMER

Innlandet Fylkeskommune, Postboks 4404 Bedriftssenteret 2325 HAMAR

Statens Vegvesen, Postboks 1010 2605 LILLEHAMMER

Anno Museum AS, Postboks 117 Sjøbakken 2401 ELVERUM

Bane Nor SF, Postboks 4350 2308 HAMAR

Norsk Kulturminnefond, Bergmannsgata 17 7374 RØROS

Saksopplysninger:

Planprosessen har pågått siden 2021. Det ble varslet oppstart allerede i februar 2021. Kontrakt med Feste Nord-Øst landskapsarkitekter AS om utarbeidelse av planforslaget ble skrevet på samme tid. Planprogrammet ble vedtatt i juni samme år. Førstegangsbehandling av planforslaget ble behandlet i april i år, med høring og offentlig ettersyn fram til i juni. Sommeren er brukt til å innarbeide innspillene i planen, som også av praktiske- og kapasitetsmessige hensyn ble utsatt til nå i september.

Tynset fikk sin første kulturminneplan i 2017, da sammen med Alvdal. Denne revideringen (2023), er utarbeidet som et eget dokument for Tynset. Tynset kommune har fått tilsagn fra Riksantikvaren om kr 100 000,- til revideringsarbeidet.

I tidligere plan, og i denne revideringens planprosess, er svært mange objekter blitt omtalt. Alt innkommet materiale blir tatt vare på i kommunens arkiv. I selve planen er det et utvalg som er tatt med. Utvalget er gjort ut fra dialog i arbeidsgruppa, metoder omtalt i kapittel 2.6, og i henhold til de temaområdene/kapitlene som planen omfatter.

Formål med revidering av planen:

Det ble avdekket enkelte feil og mangler i gjeldende Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer, bl.a. gjelder dette feil i bygningsnummer. Kommunen ble også i ettertid oppmerksomme på at det kan finnes enkelte verdifulle kulturminner, som ikke er tatt med i planen. Det var også et behov for å kartlegge om dette gjaldt flere kulturminner enn det som en kjente til. På den andre siden har enkelte objekter med verneverdi blitt vedtatt revet og finnes ikke lenger.

Gjennom erfaring med anvendelse av planen kom det fram behov for vurdering av bestemmelsene, og at de enkelte objektene i planen var vanskelige å finne i den praktiske bruken av dokumentet. Det var derfor behov for en annen strukturering av planen som gjør den mer brukervennlig.

I revideringsarbeidet har det blitt prioritert kartlegging og verdsetting av seterlandskaper og bedre kartlegging av samiske kulturminner. Seterlandskap og den tilhørende bebyggelsen er en viktig ressurs og grunnlag for identitet og tilhørighet, verdiskaping og opplevelser. En kartlegging av verdifulle seterområder vil være viktig i forvaltningen av disse områdene, f.eks. i spørsmål som hyttebygging/fortetting/prioriteringer, eventuelle tiltak mot lysforurensning o.l.

Samiske og reisende kulturminner er tatt inn i planen, og vedtatt kulturhistoriske landskaper av nasjonal interesse (KULA) i Tynset kommune er nevnt i planen. KULA landskapene i kommunen vil bli vurdert i prosessen knyttet til Tynset kommunes arealplan.

Kommunedelplanen er utarbeidet av Feste NordØst AS ved Anja Øren Ryen og Gunhild Ryen i samarbeid med administrativ arbeidsgruppe, som har bestått av bestående av Mariann Totlund (landbruk), Hilde Aanes (plan) Toril Eva Steien (Byggesak), Bersvend Salbu (Anno Museum), Ellen Beate Lie (kultur) og Beate Hjertager (kultur).

Oversikt over planprosess;

04.02.21	Varsel om oppstart revidering av kulturminneplan kulturminner for Alvdal og Tynset, og forslag til planprogram, høring og offentlig ettersyn, sak 21/244
11.02.21	Oppdragsavtale med Feste NordØst AS om å utarbeide kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer.
01.03.21	Planprogram sendt ut på høring med frist 21.04.21, sak 21/244
24.06.21	Vedtak om planprogram. sak 21/244
20.04.23	Kommunedelplanen ble lagt ut til offentlig ettersyn. sak 23/1047
21.04- 15.06.23	Offentlig høring
23.05.23	Åpen høringsmøte, Tynset Bibliotek
Sommer 2023	Revisjon av planen. Jfr. kommentarer til høringssvarene
19.09.23	Kommunedelplanen legges fram for endelig behandling i kommunestyret

Oppbygning av planen

Under hvert tema er det gjort et utvalg av kulturminner som det er ønskelig å framheve, formidle en del av historien til Tynset kommune. Mange av disse har, jfr. plan- og bygningsloven, fått en hensynssone i kommunedelplanen med tilhørende bestemmelser og retningslinjer. Dette gir rammer for hvordan de skal forvaltes, og juridiske føringer.

Kommunedelplan for kulturminner- og kulturmiljø 2023-2035 har tre innledende kapitler:

1. De verdifulle kulturminnene
2. Bakgrunn og formål
3. Kulturminnevern

Planen er videre inndelt i kapitler med følgende hovedtemaer:

4. De tidligere tider
5. Samiske kulturminner
6. De reisende
7. Landbruk og utmarksnæring
8. Bebyggelse og bygningsmiljø
9. Kommunikasjon og samferdsel
10. Industrielle kulturminner

11. Forsvar og krig

HØRING

Planforslaget ble lagt ut til offentlig ettersyn i perioden fra 21. april til 15. juni 2023. I samme periode ble forslaget sendt regionale myndigheter, berørte grunneiere, kommunens tjenesteområder m.fl. til uttalelse. Det kom inn totalt tre uttalelser. Disse følger saken som utrykte vedlegg. Hovedtrekkene i merknadene er referert nedenfor.

1. Innlandet fylkeskommune, Kultur - bygg og landskap

Fylkeskommunen ønsker at Tynset kommune skal rydde opp i bestemmelsene i gjeldende plan slik at disse blir bedre tilpasset kommunens kulturminner og kulturmiljøer. Kommunen har fulgt opp dette og lagd nye bestemmelser som i stor grad sammenfaller med bestemmelser i vedtatte kommunedelplan for kulturminner i Tolga, Os og Engerdal. Fylkeskommunen har allerede litt erfaring med de vedtatte planene. De ser at bestemmelsene ikke er forpliktende nok til å ivareta kulturmiljøverdiene på en god måte. Dette gjelder særlig bestemmelse 1-3. De oppfordrer derfor sterkt til at bestemmelsene gjøres mer forpliktende før vedtak av planen. Bestemmelsene bør sikre bevaring av kulturminner og kulturmiljøer, bevissthet er ikke det samme som bevaring. Bestemmelsene bør også stille tydeligere krav til tilpasning ved nye tiltak innenfor hensynssonene når det gjelder volum, høyde og materialbruk.

→ *Tynset kommune er i gang med ny arealplan for kommunene, og kommunedelplan for Tynset By. Bestemmelsene i kommunedelplanen for kulturminner og miljøer vil bli tatt inn i disse planene og dermed ivareta kulturminneverdiene.*

De minner om at prioriterte kulturminner fra gjeldende plan er registrert i Riksantikvarens kulturminnedatabase, Askeladden, som kommunalt verneverdig. Det er kommunens ansvar at kulturminner som kommunen ikke lenger ønsker å prioritere i sin kulturminneplan fjernes fra databasen.

→ *Dette vil Enhet kultur i Tynset kommune endre når revidert kommunedelplan er vedtatt av Tynset kommunestyre.*

Det er positivt at det i forbindelse med kulturlandskap er lagt mer vekt på helhetlige miljøer enn i gjeldende plan, og at verdifulle seterområder er prioritert. Innlandet fylkeskommune oppfordrer sterkt til at også de nasjonalt verdifulle kulturlandskapene Tynsetbygda, Fåset/Fåsetdalen og Magnildalen og Bjørgan inkluderes som helhetlige miljøer og reguleres/videreføres til hensynssone bevaring av kulturmiljø i planen. Det er også positivt at det legges opp til at kulturmiljøer og kulturminner skal reguleres til hensynssone bevaring av kulturmiljø etter PBL § 11-8 c) (SOSI-kode H570). I henhold til planprogrammet skulle det utarbeides et juridisk bindende plankart med hensynssonene. Fylkeskommunen kan ikke se at dette er en del av det oversendte planforslaget. Hensynssonene er ikke juridisk bindende inntil et plankart vedtas. Fylkeskommunen forutsetter at hensynssonene skal innarbeides i plankartet i kommuneplanens arealdel som er under utarbeidelse.

→ *Plankartet i forbindelse med planprogrammet har ligget ute i kommunekart med link på Tynset kommune sin hjemmeside, kunngjøringer og høringer. Hensynssonene vil bli tatt inn i kommunens arealplan.*

2. Bjørg Skjøtskift

Bjørg Skjøtskift synes det er mye interessant å lese i den nye planen og kommer med mye nyttig informasjon og rettelser, som er rettet i kommunedelplanen.

3. Statens Vegvesen, Transport og samfunn

Statens vegvesen ved Norsk vegmuseum har det faglige ansvaret for at staten tar vare på egne kulturminner og ivaretar det sektoransvaret som regjering og storting har pålagt etaten. For Statens vegvesen gjelder dette ansvarsområdet veger og bruer, bygninger og andre vegrelaterte kulturminner. Kommunedelplanen gir en oversiktlig og god beskrivelse av kulturminner innenfor kommunens grenser. Slik planen er oppbygd vil den etter Vegvesenet oppfatning være en kunnskapsbase og et nyttig verktøy i forvaltningen av kulturminnene og tilstøtende områder. Statens vegvesen er særlig opptatt av at samferdsel og vegminner, og har foretatt registreringer gjennom tidligere planarbeid. Dette er innarbeidet og ivaretatt i planutkastet.

Saksvurdering:

Kommunedelplanen er kommunens oversikt over viktige kulturminner og kulturmiljøer og inneholder en plan for forvaltningen av disse. Planen skal gi kunnskap om fortida og avklare hvilke kulturminner vi vil ta vare på i framtida. Dette vil bidra til å sikre en god kulturminneforvaltning i Tynset. Kulturminneplanen har et tilhørende handlingsprogram med prioriterte tiltak med ansvarlige enheter for perioden 2023-2026.

Det er ikke gjort noen store endringer i etterkant av førstegangsbehandling enn faktarettninger knyttet til innspillet fra Bjørg Skjøtskift. Korrektur vil bli gjort før dokumentet legges ut etter endelig vedtak. Vedtatt kommunedelplanen vil bli forankret inn i planprossene; Tynset kommunens arealdel og kommunedelplan for Tynset tettsted. I etterkant av vedtaket i kommunestyret vil kulturminnedatabasen, Askeladden, bli oppdatert av enhet kultur.

Det er ikke varslet innsigelser til planen fra fylkeskommunen, nabokommuner eller statlige fagmyndigheter hvis saksområde blir berørt. Kommunestyret kan dermed vedta planen.

I henhold til Plan- og bygningslovens § 11-15 legges saken frem for kommunestyret til vedtak.

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Tynset kommune legges med dette fram for endelig behandling i kommunestyre.

Vedtaketts konsekvenser for klima og miljø:

Å ta vare på kulturminner har også et miljøperspektiv. Å ta vare på kulturminner og kulturmiljøer vil bidra positivt for klima og miljø. Kommunedelplanen vil bidra til å gi kunnskap om kulturminner og kulturmiljøer, som grunnlag for bevaring. Forvaltning av seterområdene i Tynset er et eksempel på dette. Gjennom å ta hensyn, og stimulere til aktiv setring med dyr på beite, vil en også bidra positivt til klima og miljø.

Kommunedirektørens innstilling:

Tynset kommunestyre vedtar kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer 2023–2035 for Tynset kommune, med tilhørende handlingsprogram,

Kommunestyret 19.09.2023

Behandling

Votering nr 1 - Votering over kommunedirektørens forslag
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt

For: 26 stemmer (100%) - Ap 5, H 2, MDG 1, PP 1, Sp 14, SV 2, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

Vedtak

Tynset kommunestyre vedtar kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer 2023–2035 for Tynset kommune, med tilhørende handlingsprogram,